

HANDLINGSPLAN for arbeidet med barns psykososiale miljø i Nardosletta barnehage

*Mobbing-angsten for å være alene
Kan redselen for ikke å ha noen å være med gjør at man
holder andre utenfor?*

Barn i barnehagen har krav på et oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Barns trivsel i barnehagen er voksnes ansvar, og Nardosletta barnehager skal være en trygg arena med nulltoleranse for mobbing og andre krenkelser, både for barn og voksne. Vi forstår mobbing som sosiale prosesser på avveie, og tenker at ingen barn har intensjoner om å utøve mobbing, krenkelser og negative handlinger, men at det kan utøves i frykt og redsel for utestenging og ekskludering. Mobbing og andre krenkelser forebygges gjennom sterke faglige og sosiale miljøer der det enkelte barn blir sett, inkludert- og opplever å høre til. Det er alles ansvar å bidra til dette, og gjensidig ansvar og god samhandling mellom barnehage/skole, foreldre og lokalmiljø er en viktig forutsetning i dette arbeidet.

PLANEN VISER:

- Lover, hjemler og føringer barnehagen er forpliktet å jobbe ut ifra
- Beskrivelser av våre verdier, holdninger og atferd i dette arbeidet.
- Rutiner for å forebygge krenkende atferd og mobbing
- Rutiner for å håndtere krenkelser og mobbing.

HVA ER MOBBING

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet. Lund (2015)

HVA SIER LOVEN

Barnehageloven

§1 Formål

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Krenkelse brukes i opplæringsloven som et overordnet begrep som rommer både mobbing, diskriminering, trakassering, vold og rasisme. Det er en absolutt målsetting at ingen former for krenkelser og mobbing skal tolereres. Barnehagen skal arbeide aktivt og systematisk mot dette målet.

Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager

§ 1. Formål

Forskriftens formål er å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter som nevnt i § 2 fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade.

Trondheim kommune:

Enhetsavtalen sier følgende:

1. Barn og unge har fremragende kompetanse sosialt, språklig og faglig.
2. Barn og unges oppvekstmiljø er alle voksnes ansvar
3. Barn og unge er unike og hører til i samme fellesskap
4. Vi er et felles lag som møter barn og unge med kjærlighet, kompetanse og respekt

MÅL

Barn skal ha et trygt, godt og inkluderende barnehagemiljø med nulltoleranse mot mobbing, krenkende ord og handlinger. I Nardosletta barnehager skal alle barn erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og vi skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap. Alle skal delta på en likeverdig måte. Barns selvfølelse skal støttes, samtidig som barn skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov. Voksne skal møte barn med kjærlighet, åpenhet, nysgjerrighet, ydmykhet og modighet. Dette skal gjenspeiles i alle ansattes holdninger og handlinger (praksis).

Hvordan forstår vi krenkende atferd og mobbing:

Krenkende atferd og mobbing er (UDIR sin veileder):

- Negative, psykiske og/eller fysiske handlinger som foregår ved en viss hyppighet og over en viss tid
- De negative handlingene kan komme både fra enkeltpersoner og/eller grupper.
- Det er ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg.

Krenkelsene og mobbingen kan ta ulike former som:

- utestengelse fra leken
- At barn blir fysisk slått, sparket og spyttet på av andre barn.
- Verbale krenkelser og mobbing som stygge uttalelser.
- At voksne også sier eller handler krenkende mot barn.
- Digital mobbing er mobbing som foregår gjennom sosiale medier, og som kan være vanskelig for voksne å oppdage. Digital mobbing er umulig å unnsnippe, kan spres i det uendelige og får følgelig stor kraft og rammer hardt. Denne type mobbing må også ha fokus i det forebyggende arbeidet, spesielt med tanke på de eldste barna i barnehagen.

Hvordan sikrer vi at personalet har barnas perspektiv?

I barnehagen vår skal barnas egen opplevelse av trivsel og samhørighet stå i fokus for vår oppmerksomhet. Barn skal tas på alvor. Selv om vi lytter til barna, deltar i deres lek og har samtaler med barna, er det noen ganger utfordrende og vanskelig for personalet og skille mellom erting og mobbing, og vold og lekeslåssing.

Det vi har kunnskap om er at erting over tid kan utvikle seg til mobbing og at fysisk lek kan gå fra lekeslåssing til fysiske krenkelser. Enkeltstående handlinger og situasjoner med erting og lekeslåssing definerer vi som en del av å være et menneske. Barn som av og til ikke får delta i leiken, ser vi som en del av barndommens dannende arena. Samtidig vet vi også at slike situasjoner og hendelser kan danne et negativt mønster og utvikle seg til mobbing og mistro hos barn. Men når vet vi egentlig at dette er eller oppleves krenkende eller ikke for et barn? **Vi er klare på at det alltid er personalets ansvar å ta barns opplevelser, handlinger og følelser på alvor.**

I fare for å definere barns egen opplevelse, slik at mobbing og krenkelser ikke blir oppdaget og tatt på alvor, er det utarbeidet felles bestemmelser for enheten.

Hva gjør vi helt konkret for å ivareta barnas perspektiv?

Personalet skal respektere det barnet kommer med: uttrykker, viser og forteller. Barnet har rett på sin egen opplevelse. her er det særdeles viktig å være sensitiv overfor barn som pga alder eller andre forhold ikke uttrykker seg verbalt.

- Personalet skal stille åpne spørsmål og be barnet fortelle mer om det som har skjedd, sine følelser og opplevelser.
- Personalet skal gi barnet et klart inntrykk av at det blir trodd og tatt vare på. Si feks : "dette vil jeg høre mere om", "så fint at du forteller meg dette", "jeg skal hjelpe deg å finne ut av det", "Jeg tror på deg", "jeg forstår at dette ikke er greit".
- Vis barnet at du følger opp det som hun/han forteller, ved at dere blir enige om tiltak og disse følges opp av deg.
- Fortsett å støtte barnet i leiken
- Oppmuntre barnet til å komme tilbake og fortelle hvordan det går.
- Ikke bagatelliser med "at dette går over" eller at du må prøve selv.
- Snakk med barnet om det er noe det selv kan gjøre med situasjonen og hva det trenger hjelp til for å løse det.
- Bruk ulike innfallsvinkler for å hjelpe barnet til å sette ord på følelser og opplevelser feks gjennom tegning.
- gråt og nonverbale signaler skal taes på alvor. Personalet skal trøste og bekrefte og forsøke å sette ord på det som skjer.
- Vis med bekreftende ord og handlinger at du ser det barnet prøver å formidle, selv om det ikke brukes ord. Eks "Nå ser jeg at du ikke har det så fint i denne leken", " Jeg ser at det er trist, dette skal jeg hjelpe eg og finne ut av", "så fint at du viser til meg hvordan du har det..".

Sammen med den konkrete væremåten, jobbes det konstant med personalets verdier og holdninger gjennom refleksjon omkring egen væremåte og konkret kunnskap om hvordan vi skal forstå barns psykososiale miljø.

Forebygging i barnehagen:

Forebygging av krenkende atferd og mobbing i barnehagen, henger i stor grad sammen med personalets forståelse, kunnskap og holdninger til barns og egen atferd. Dette er grunnlaget for om personalet ser, reflekterer, handler og evaluerer egen praksis, slik at de oppdager og kan forebygge og gripe inn om nødvendig.

Relasjonene mellom barna og personalet og barna i mellom er helt sentrale i arbeidet med et godt og trygt psykososialt miljø for barn. Når barn ikke mestrer og strever i leik og samspill, er det personalets ansvar å hjelpe til å bidra til at leiken blir god og trygg. I tillegg skal personalet fremstå som trygge, tilstedeværende og omsorgsfulle rollemodeller for barn i møte med andre og det livet i barnehagen byr på uavhengig om leken virker å være god eller ikke.

Når personalet stadig våger å stille kritiske spørsmål og åpne spørsmål til seg selv, samtidig som de styrker alt det relasjonelle arbeidet som fremmer god leik, humor og trygghet blir det dårlige vekstforhold for krenkelser og mobbing. (mobbing i barnehagen, Ingrid Lund).

Anerkjennende kommunikasjon- en nødvendig væremåte:

Ved å anerkjenne leken som barnas viktigste arena for å lære å ha det bra sammen og samtidig gå inn i barnas sosiale samspill og lek med en anerkjennende væremåte, gis det kraft til barns egne opplevelser og væremåte. En slik kraft er nødvendig for å kunne stå oi og rustes til det livet har å by på av både gleder og utfordringer. Her har personalets en oppgave og en unik mulighet til å støtte og veilede barn i en viktig del av livets lærdom.

Personalet skal vise vei gjennom anerkjennende væremåte, at man ikke skal definere den andre eller ta fra den andre egen opplevelse, men gi støtte til de opplevelsene de andre har. Vi skal ta den andre på alvor og vise respekt. Samtidig skal det gis kraft til egne opplevelser. I arbeidet med barna blir derfor øvelse i perspektivtaking sentralt, både for barna og i personalgruppa. Personalet reflekterer over sin rolle i lek og samspill med barna i hverdagen i refleksjonsgrupper, i teammøter og i utviklingssamtaler.

Kjennetegn på god praksis:

- Leken prioriteres høyt i hverdagen, og arbeidet med lek er bevisst og pedagogisk.
- Foresatte og ansatte har felles forståelse og tilnærming til vennskap og lek.
- Ansatte ser og forstår relasjonsarbeid som sosiale systemer i konstant utvikling.
- Personalet støtter barns vennsapsrelasjoner.
- Personalet praktiserer anerkjennende kommunikasjon i arbeidet med barn og i samarbeidet seg imellom. Dvs. at personalet ikke definerer barns opplevelser ut i fra seg selv, men ut ifra en felles kunnskap omkring hva som kan bidra til at et godt eller dårlig psykososialt miljø for barn.

Samarbeid mellom barnehagen og hjemmet:

Barna er en del av ulike sosiale samspill i og utenfor barnehagen. Det er derfor viktig med et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldre for å forebygge krenkende atferd og håndtere mobbing når det vises. Personalet i barnehagen har ansvar for å inkludere foreldre gjennom hele forløpet når mobbing er identifisert. Foreldrene skal tas med på råd og det må snakkes om hva foreldre kan gjøre hjemme for å støtte opp under barnehagens arbeid.

Tiltak og planer skal alltid planlegges og settes i verk i samarbeid med hjemmet. Foreldre bør forplikte seg til et samarbeid med barnehagen og erfarer foreldre at barnet deres utsettes for krenkelser og mobbing eller er med på å utsette andre barn for dette, insisterer vi på at foreldre deler denne informasjonen med personalet. Det skal være en lav terskel for å ta kontakt med barnehagen, da opplevelse av utestengning, krenkelser og mobbing er subjektive.

På samme måte skal det være lav terskel for barnehagen å ta kontakt med foresatte. Desto mer informasjon barnehagen og foresatte deler med hverandre om barnets trivsel og samarbeider om felles tilnærminger, desto bedre kan det jobbes med barnets leke- og relasjonskompetanse. Foreldre skal bli mottatt på en god og ivaretagende måte hvis de kommer med sine bekymringer. personalet må lytte til og ta på alvor alle bekymringer. i tillegg skal vi håndtere negativ kritikk av vår praksis.

Kjennetegn på god praksis:

- Grunnleggende tillitsforhold mellom foresatte og personalet gir mulighet for en god dialog.
- Foresatte og personalet opplever at det er lav terskel for å kunne ta en prat.
- I mobbesaker involveres foreldre tidlig. Foreldre skal være aktivt med i arbeidet.
- hvordan foresatte kan være med å forbygge mobbing er et tema som har en naturlig plass på foreldremøter.

Barnehagens rutiner for forebygging av krenkende atferd og mobbing:

	Hva?	Når?	Ansvar?	Kommetar
1	Gjennomgang av handlingsplanen med hele personalgruppa på refleksjonsmøte	Oppstart av nytt barnehageår. Første gang på plandag juni 2019	Enhetsleder og avdelingsleder	Alle får utdelt planen i forkant av møte, skal lese og forberede evt.spm
2	Nye foreldre informeres om planen på foreldremøte i mai. Gjennomgås i brukerråd først.	Hvert år på møte i mai. Brukerråd i februar	Enhetsleder og avdelingsleder	Brukerråd for den på forhånd.
3	Refleksjon på alle avdelinger: -hva fungerer bra i arbeidet rundt vårt psykososialt miljø -Hva er utfordrende og krever forbedring/endring? begrepsavklaring. Sikre at vi har en felles forståelse av begrepene i planen. - Hva er krenkende atferd? - Når skal ledelse varsles? - Hva er terskelen for å gripe inn? - hvordan jobber hver og en i personalgruppa?	Alle , på første refleksjonsmøte på høsten. Deretter samme gjennomgang i november og mars på refleksjonsmøte.	Pedagogisk leder	Refleksjonen dokumenteres skriftlig og danner grunnlag for videre arbeid i barnegruppene. Viser til skjema: "Rutiner for å avdekke mobbing og krenkelser i Nardosletta barnehage."
4	Informasjon til alle nyansatte om handlingsplanen.	Ved ansettelse	Enhetsleder og avdelingsleder	Pedagogiske ledere informerer vikarer om rutinene.
5	Kontinuerlig vurdering av barnas psykososiale miljø og vurdering av foreldresamtaler og trivselssamtaler med barna	spes.pedmøter og evt fagteammøter sak på refleksjonsmøter på høsten	pedagogiske leder. Spes.ped.	
6	Evaluering av plan	årlig i mai/juni	Styrer/ avdelingleder	
7	Personalet er aktive i barns lek for å støtte og veilede i barnas utvikling av grunnleggende ferdigheter som: språk, relsjonsbygging, sosial kompetanse	Kontinuerlig	Hele personalet	Tenke helhetlig utifra Enhetsavtale og årsplan
8	Personalet deltar på fagdager o.l som omhandler psykososialt miljø	Når vi får tilbud om dette	Ped.ledere følger med og melder ifra.	

Rutiner for å avdekke mobbing og krenkelser i Nardosletta barnehage:

Hva?	Når?	Hvem?
<p>Rutine: årlig trivsel samtale med alle 4 og 5 åringer.</p> <p>Innhold: Barnets opplevelse av trivsel, vennskap og tilhørighet.</p>	<p>En gang på høst og en gang på vår før foreldresamtaler.</p>	<p>Ansvarlig ped.leder</p>
<p>Rutine: foreldresamtaler 2 ganger i året</p> <p>Innhold: Barnets trivsel og vennskap i barnehagen reflekteres med foreldrene, sammen med andre aktuelle tema.</p>	<p>En på høsten og en på våren</p>	<p>Ansvarlig pedagogisk leder i samarbeid med foreldrene.</p>
<p>Rutine: Ukentlig lek og samspillobservasjoner av enkeltbarn og barn i grupper</p> <p>Innhold: Alle ansatte skal foreta sine observasjoner gjennom uken og skrive ned det de finner viktig å ta med videre til drøfting og refleksjon Hvilke barn leker sammen? Hvordan leker de og hva leker de? Symmetri i leiken? Konflikter; løser barna dette selv? Er det høyt konfliktnivå? Er det de samme barna som havner i konflikt? er det barn som trekker seg unna leiken? Når lykkes barn i samspill og relasjonsbygging?</p>	<p>I hverdagen. Lekegrupper.</p>	<p>Pedagogisk leder/barnehagelærer med det øvrige personalet.</p>

<p>Rutine: Refleksjonsmøter</p> <p>Innhold: Observasjoner av enkeltbarn og gruppe, og evt. tiltak fattes i team.</p>	<p>Fast punkt i refleksjonsmøte 1 gang i måneden.</p>	<p>Pedagogisk leder/barnehagelærer</p>
<p>Rutine: Refleksjonsmøter</p> <p>Innhold: Praksisfortellinger fra samspill og lek.</p>	<p>Faste dager for de ulike avdelingene</p>	<p>Støtte og veiledning fra Enhetsleder og avdelingsleder ved behov.</p>

Nardosletta barnehage sine rutiner når personalet observerer, barn og/eller foreldre melder om krenkende atferd/handlinger og mobbing: Når rutiner settes i verk skal det skrives referat fra alle møter: trivselssamtaler, foreldresamtaler, refleksjonsmøter og teammøter.

Hva?	Hvem?	Signer: Når gjennomført/av hvem
<p>1. Den som oppdager/får informasjon informerer ped.leder straks. Hvis det er foreldre som er bekymret, ber pedagogisk leder om samtale med foreldre innen en uke. Personalet drøfter dette på nærmeste refleksjonsmøte. Beskriv så konkret som mulig hva som har skjedd. Hva har barnet/barna gjort? Hvordan har de voksne forholdt seg? Bli enige om videre tiltak? Varsle ledelsen umiddelbart og vurder hvilke støtte ledelsen evt. skal gi.</p>	<p>Den som observerer/har oppdaget at det skjer.</p> <p>Foreldre.</p>	
<p>2. vi skal snakke med barna om det som har skjedd i en trivselssamtale en og en. Innen det har gått 1 uke. Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres videre. Ta med barnas perspektiv inn i det videre arbeidet og sammenfatt barnas forslag med de forslagene personalet har kommet frem til.</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med den som er nærmest barnet i barnehagen.</p>	
<p>3. involver raskt alle foreldre til de barna det gjelder. Del observasjoner og ta de med på råd. Vurder om samtaler skal være i gruppe eller med de enkelte foreldrepar.</p>	<p>Pedagogisk leder i samråd med ledelsen</p>	

<p>4. Bli enige om videre tiltak med foreldrene. Hva skal gjøres hjemme? Hva skal gjøres i barnehagen?</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med foreldrene.</p>	
<p>5. tiltak prøves ut i 2 uker. Nytt møte med foreldre og samtaler med barna etter dette, for videre tiltak og status.</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med personalet.</p>	
<p>6. Evaluering av tiltak i gruppa/basemøter etter 2 uker. Følg punkt 4-6 i maksimum 6 uker.</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med personalet.</p>	
<p>7. Etter 6 uker skal det vurderes om tiltak ikke strekker til og om saken bør viderehenvises på system til BFT. Foreldre skal informeres om dette tidlig i forløpet, som en mulig hjelp hvis ikke saken kan løses med barnehagens og foreldrenes egne tiltak.</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med styrer/avdelingsleder</p>	

FOR Å NÅ MÅLET VIL VI:

- Ha fokus på at barnehagen har en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller
- Ha voksne som er bevisste sine holdninger og handlinger
- Gi barn felles erfaringer og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet
- Fremme barns nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller
- Sørg for økt bevissthet for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser
- Styrke samarbeidet mellom hjem og barnehager gjennom gjensidig ansvar
- Sørg for et høyt kunnskapsnivå hos ansatte i barnehager om mobbing som fenomen, og hvordan jobbe kontinuerlig med relasjonsbygging, sosial kompetanse og tett, nær og trygg voksenrolle.
- Ha gode rutiner for forebygging, avdekking og håndtering av krenkelser og mobbing

BARNES TRIVSEL, VOKSNES ANSVAR- refleksjoner og forpliktelser

LÆRINGSMILJØ

Med læringsmiljø forstås de samlede miljømessige forholdene i barnehagen som har betydning for barnas læring, helse og trivsel.

KJENNETEGN PÅ GODT LÆRINGSMILJØ

- ✓ Gode relasjoner mellom barn voksne
- ✓ God ledelse og positiv kultur for læring
- ✓ Barnehagepersonell med høy kompetanse i å se det enkelte barnet og å lede barnegrupper og pedagogiske prosesser
- ✓ Godt samarbeid mellom barnehage og hjem

Et godt læringsmiljø er allment viktig, men ikke tilstrekkelig for å hindre mobbing. Autoritative voksne, det vil si voksne som viser innlevelse og varme relasjoner samtidig som de også stiller krav til barna og setter grenser, er med stor sikkerhet den beste oppskriften for å oppnå et godt miljø. (Erling Roland, 2014)

Spørsmål til refleksjon: (Skal brukes jevnlig på refleksjonsmøter).

- ✓ Er voksne anerkjennende og støttende ovenfor barnas egne initiativ, eller mer preget av å gi beskjeder, formidle egne tanker og å kontrollere at barna følger reglene som er satt?
- ✓ Hvordan jobber vi for å veilede og støtte barn i utvikling av empati, prososial atferd, selvkontroll og selvhevdelse? Har alle barn hos oss god selvfølelse?
- ✓ Blir alle barn sett og hørt, eller er det noen barn som blir oversett mer enn andre?
- ✓ Hvilke barn får ofte positiv oppmerksomhet? Er det noen barn som ofte får negativ oppmerksomhet?
- ✓ På hvilken måte jobber du inkluderende, og inviterer flere barn inn i sosialt samspill? (triangulering)
- ✓ Hvordan jobber vi for å etablere og ivareta vennskap mellom barn? Har alle barn venner?

- ✓ På hvilken måte kan vi etablere treledda relasjoner som støtte i arbeidet med å gjøre barn oppmerksomme på hverandre?
- ✓ På hvilken måte er det fysiske miljøet tilrettelagt for gode møteplasser for etablering av relasjoner mellom barn?
- ✓ Har vi et trygt og avslappet miljø preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme? Skaper vi en atmosfære basert på humor, spontanitet, oppmuntring og glede?
- ✓ Hvordan kan vi samarbeide med foreldre for å skape et trygt miljø preget av inkludering?
- ✓ Organiserer vi barnehagedagen til det beste for barn eller voksne? Hva får barn oppleve og erfare i vår barnehage? Hva tilbyr vi av innhold for å ivareta barns samhandling og relasjonsbygging?
- ✓

